

EU-deklarationen 20 januari 2021

Regeringen presenterade i EU-deklarationen sina prioriteringar i EU-arbetet

EU-deklarationen avgiven av EU-minister Hans Dahlgren

Herr/Fru talman.

Hösten 2019 läste statsministern upp den första EU-deklarationen någonsin, här i Sveriges riksdag.

Sedan dess har samarbetet prövats.

Världen, EU och Sverige kämpar mot en pandemi som sprider död, rädsla och arbetslöshet.

En sak är säker. Stora hot som pandemier, klimatkris eller terrorism, kan inte lösas på egen hand, av ett enda land.

Det krävs samarbete. Det krävs systematik. Det krävs solidaritet.

I dag vill jag fördjupa mig i tre områden som är avgörande för EU, och för Sverige.

Först, vägen ur pandemin.

Sedan respekten för EU:s grundläggande värderingar.

Avslutningsvis, hur vi i EU bättre kan stå upp för våra gemensamma intressen.

Herr/Fru talman.

Jag vill allra först påminna om varför den Europeiska unionen är så avgörande för oss.

Skälet till att vi ägnar tid och energi åt detta samarbete, ett samarbete som i dag kanske är viktigare än någonsin.

Nämligen att EU ger Sverige en styrka som är betydligt större än vår egen.

Viktigast är att vi tillsammans kan säkra freden på vår kontinent. Det har knutits och knytts så starka band mellan oss att ett krig mellan våra länder nu är helt otänkbart.

Vi har samarbetets styrka i klimatomställningen och i kampen för våra demokratiska värderingar. Vi får fördelarna av att kunna handla, utan hinder, på hela den europeiska marknaden.

Ja, i varje enskild fråga stärks Sverige genom denna samverkan.

EU-samarbetet har ett stort värde i sig.

Men EU är viktigt också för hela världens fred, säkerhet och utveckling. Och Sverige ska använda den stora möjlighet till inflytande som vårt medlemskap ger.

Sveriges utgångspunkt ska vara att vi fullt ut deltar i EU-samarbetet och är aktiva i utformningen av alla dess delar på ett sätt som värnar svenska intressen.

Vi får mycket, samtidigt som vi bidrar till andra länders utveckling, precis så som ett väl fungerande samarbete ska gå till.

Sveriges beslutade prioriteringar för EU-arbetet ligger fast: skapa flera jobb med bra arbetsvillkor; bekämpa klimatkrisen; öka säkerheten; föra en human, rättssäker och långsiktigt hållbar migrationspolitik.

I EU-samarbetet har Sverige bidragit till att forma starka allianser. Under sommarens budgetförhandlingar tog vi ett tydligt ansvar tillsammans med tre andra länder, vilket också fick ett stort genomslag.

Tack vare ett tidigt ledarskap har vi kunnat samla en växande skara länder bakom både en europeisk klimatlag och höjda klimatambitioner. Tillsammans med flera andra länder har Sverige lagt förslag om hur den inre marknaden kan utvecklas.

Och allt detta är framgångar som grundats i starka positioner som Sveriges riksdag intagit.

EU är en union där inte bara de största bestämmer. Ett aktivt medlemsland, som Sverige, som vill vara engagerat fullt ut i EU:s kärna, kan få ett inflytande som överträffar dess storlek.

Oavsett vad vi diskuterar,

gör vi det med vetskapen om att Europeiska unionen är ett samarbete som Sverige har allt att vinna på.

Herr/Fru talman.

Världen är mitt i en pandemi.

I land efter land är sjuktalen tillbaka på samma nivåer som i våras. Människor avlider, alltfler blir sjuka, många fler tappar sin försörjning.

När coronaviruset började sprida sig i Europa under våren agerade flera länder tvärt emot samarbetets principer.

Länder stängde gränser utan förvarning, och höll på medicinsk utrustning. Vi kunde inte riktigt lita på den fria rörligheten, när det verkligen gällde.

Sedan dess har samarbetet blivit klart bättre. EU-länderna har beslutat om ett gigantiskt återhämtningspaket. Gemensamma beredskapslager för skyddsutrustning byggs upp, ett av dem i Sverige. Och allra viktigast - tillsammans har vi fått fram ett vaccin till alla EU:s länder, och de första kunde vaccineras redan under julhelgen.

Fokus nu är att dämpa smittspridningen och att skydda liv, hälsa och jobb. Fortsatt vaccinering kommer att vara en viktig del i detta.

Och efter pandemin behövs ett lika intensivt samarbete för att bygga ett starkare EU.

Det innebär inte att vägen framåt är ytterligare gemensam skuldsättning, eller att bygga upp handelshinder mot omvärlden. Med det är heller inte att fortsätta som om ingenting hänt.

Återhämtningen måste stärka vår beredskap mot kommande kriser av olika slag. Och mer samarbete krävs. Det behövs för att säkra vår tillgång till varor som är nödvändiga för vår beredskap, både mot pandemier och i andra strategiska sammanhang.

Genom ett väl fungerande EU kan Sveriges och hela unionens krishantering bli bättre.

Vi ska göra detta som ett led i att stärka vår motståndskraft här i Europa, på områden som är vitala för vår säkerhet. Men att på vissa områden värna en strategisk autonomi ska ske utan att EU för den skull vänder sig inåt. Vår öppna ekonomi tjänar oss väl.

Vi behöver stärka konkurrenskraften, öka digitaliseringen och se till att EU har universitet i absolut världsklass.

För att detta ska vara möjligt krävs våra högsta ambitioner för näringsliv, forskning och utbildning.

Samtidigt behöver vi minska klyftorna, inom medlemsländerna och mellan EU:s länder. Det behövs ett mer jämlikt Europa.

Ett starkt Europa, med en fullt utvecklad inre marknad, kombinerat med goda arbetsvillkor och hög levnadsstandard.

Så bygger vi ett starkt EU som är redo för framtiden.

Herr/Fru talman.

Arbetet för att hantera coronakrisen och att komma stärkta ur den behöver bygga på att vi samtidigt tar krafttag för klimatomställningen.

Detta är en existentiell fråga för hela mänskligheten. En omställning är nödvändig för att säkra våra grundläggande levnadsförutsättningar, för framtidens välfärd. Och här spelar EU en oerhört viktig roll.

Det är en fråga som inte kan vänta, vi måste agera nu. Och vi måste få fler med på tåget. Läget är allvarligt men i arbetet för att stoppa klimatförändringarna ligger också stora möjligheter om vi gör vad som krävs.

När världens länder nu förnyar sina mål och sina insatser i enlighet med Parisavtalet, är det glädjande att EU kan behålla sin tätt position. Det syntes tydligt när vi för några veckor sedan lämnade in vårt nya, ambitiösa åtagande till FN. Nu återstår genomförandet. Sverige kommer konsekvent att arbeta för att EU gör det som krävs för att kraftigt minska utsläppen i tid.

Herr/Fru talman.

EU-samarbetet bygger på några grundläggande värderingar:

- Respekt för mänskliga rättigheter.
- Frihet och demokrati.
- Jämlikhet, jämställdhet och tolerans.
- Rättvisa och mångfald.
- Ett oberoende rättsväsende.

Var och en av dessa värderingar är viktig, för varje människa i varje medlemsland. Och efterlevnaden är avgörande för EU, för demokratin, för oss alla.

I flera länder finns oroväckande exempel på att respekten för dessa värderingar brister.

Där domare avsätts eller tillsätts i en ordning som inte är oberoende.
Där självständig forskning hotas av nedstängning.
Där fria mediers villkor försämrats, och gör det svårare att granska makten.

EU är en union för demokratier. Alla länder ska leva upp till de grundläggande värderingar som de lovat att upprätthålla, när de en gång gick med i samarbetet. När våra värderingar åsidosätts tappas förtroende mellan länder, tilltron till politiken undergrävs, EU förlorar i styrka.

Utan ömsesidigt förtroende hotas också ekonomin. Investeringar riskerar att stoppas, handeln blir lidande och jobb förvinner.

Sverige har i flera år varit starkt drivande för att utbetalningar av EU-medel ska villkoras med respekt för rättsstatens principer. Sedan årsskiftet finns nu äntligen en mekanism på plats som för första gången knyter EU:s pengar till våra gemensamma värderingar.
Det är ett historiskt och helt nödvändigt ställningstagande.

Herr/Fru talman.

Pandemin har drabbat Europa.

Samtidigt har hänsynslösa islamistiska terrorister passat på att just då slå till.
Terrorattacken i Wien.

Ett dåd i Nice som tog tre liv.

Innan dess, mordet på den franske läraren Samuel Paty.

Varje sådan attack i ett medlemsland

är en attack mot hela Europa, mot vårt öppna Europa.

Grov kriminalitet känner inga gränser, den rör sig hänsynslöst över hela Europa. Därför behöver hela EU bekämpa brottsligheten överallt, tillsammans. Inget hörn ska gå att gömma sig i.

Det krävs mer samarbete mellan EU-ländernas polis, åklagare och andra myndigheter för att komma åt brottsligheten. Genom krav på passageraruppgifter från fler trafikslag än luftfart kan vi bättre följa kriminellas resor.

Vi ska arbeta för att brottsbekämpande myndigheter ska få bästa möjliga tillgång till information och bevisning, också digitalt. Och regeringen förbereder nu Sveriges anslutning till den europeiska åklagarmyndigheten.

Detta visar igen att det krävs samarbete för att lösa de stora samhällsutmaningarna.

Terrorism, brottslighet och pandemi, migration och klimat.

Ytterligare ett exempel är jobben. Vi ska arbeta för fler jobb i alla medlemsländer. Vår gemensamma marknad bjuder stora möjligheter för företagen och vi ska satsa på utbildning, forskning och innovation för ännu bättre förutsättningar. Men jobben ska vara justa, villkoren rättvisa och arbetare ska inte ställas mot arbetare. Samtidigt ska vi på inga villkor riskera den svenska modellen.

Herr/Fru talman.

I fjol lämnade Storbritannien EU, och sedan årsskiftet också tullunionen och den inre marknaden. Det beklagar vi, men det var välgörande att det i elfte timmen gick att enas om ett avtal om en ny relation. Denna ska vara så bred och så djup som möjligt, samtidigt som vårt bilaterala samarbete med Storbritannien ska utvecklas vidare.

Vårt närområde är oroligt, världen är orolig.

EU har tillgång till flera verktyg för att hantera utmaningarna och hoten. Men vår union skulle kunna vara en ännu starkare aktör inom världspolitiken.

Det har en avgörande betydelse när EU samlar sig och agerar enat mot en våldshandling eller inför sanktioner. Därför är det illa varje gång som enskilda länder sätter stopp för att hela unionen kommer till tals i dessa frågor.

Sverige ska vara med och bygga ett starkt Europa. Ett EU som är engagerat i internationella samarbeten, som står upp för den europeiska säkerhetsordningen, för demokrati och mänskliga rättigheter, för rättsstaten.

Genom EU får Sverige ett större genomslag för att bidra till fred och säkerhet i vårt närområde. Vårt stöd för den frihetskämpande befolkningen i Belarus blir starkare tillsammans med andra länder. Protesterna mot Rysslands övergrepp mot egna medborgare, aggression mot Ukraina och illegala annektering av Krim blir kraftfullare eftersom EU gör dem gemensamt.

Om bara några timmar avlägger Joe Biden sin ed som Förenta staternas fyrtiosjätte president. USA är en central samarbetspartner, för EU och för Sverige. Med den nu tillträdande administration ser vi stora möjligheter till ett fördjupat transatlantiskt samarbete om en regelbaserad världsordning, om klimat och om säkerhet.

Kinas framväxt medför både möjligheter och utmaningar. Det behövs ett fördjupat samarbete mellan EU och Kina på områden som klimatomställningen och handel, ett exempel är det investeringsavtal som EU och Kina kommit överens om. Det samarbetet måste ha sin

utgångspunkt i EU:s intressen och värderingar, däribland mänskliga rättigheter.

Herr/Fru talman.

Vi är mitt i en pandemi, med nya svårigheter också för det europeiska samarbetet.

Men jag är övertygad om att EU kommer att klara också denna prövning. EU behöver klara denna prövning.

Så att det unika projekt som EU är kan bli ännu starkare, och vara ett samarbete som fortsätter att försvara öppenhet och solidaritet. Ett samarbete som gör varje enskilt land starkare, gör Sverige starkare. En union som verkar för nedtrappning och dialog i en värld med högt tonläge.

Sverige ska fortsätta att vara med och bygga det samarbetet.
